

ΙΣ ἄκρον ἐνδιαφέρον πόνημα ἤθελε καταρτίσει ἐκεῖνος, ὅστις, ἀναδιφῶν τοὺς χρονολόγους, ἤθελεν ἀναγράψει πάντα τ' ἀναφερόμενα περὶ συνοικεσίων, ἅπερ εἴτε συνήψαν, εἴτε διεπραγματεύθησαν μέλη τῶν ἐν Βυζαντίῳ Ἑλληνικῶν Αὐτοκρατορικῶν Οἴκων μετὰ βλαστῶν ξένων δυναστειῶν. Μίαν σελίδα, ὡς ἀπόγευμα ἐνδεχομένου τοιοῦτου συγγράμματος, χαράσσω ὧδε, ἀφορῶσαν τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐν μὲν τῇ δυσμικῇ Εὐρώπῃ ἐκυριάρχει ὁ Μέγας Κάρολος, ἦνθι ἐδὲ παρ' ἡμῶν ἡ περιόδοξος δυναστεία τῶν Ἰσαύρων, ἡ κυφορήσασα τὴν θαυμασίαν ἐκείνην μεταρρυθμισμόν, ἥτις κατεστάλη μὲν τότε καὶ αὐθις ἀνά τὰς χώρας τῆς κραταιᾶς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπὸ τοῦ πανισχύρου ἐπὶ δογματισμοῦ, ἐπὶ ἤρξεν ὅμως ἡ ἄμεσος πηγὴ πασῶν τῶν σωτηρίων προόδων, ἃς ἐκαρπώθησαν ἀργότερον τὰ ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ πολιτισμῷ προαγόμενα ἔθνη τῆς ἐσπερίας.

Πράγματι δέ, ἀπὸ τῆς πρώτης εἰσαγωγῆς τῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς «Ἐκλογῆς», τοῦ ὑπερόχου ἐκείνου κώδικος, τοῦ τὰ κατ' αὐτὴν θεοπίσαντος, οἱ Πάπαι τῆς Ρώμης, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὑπερμαχοῦσι τῶν εἰκότων, ἐξανέστησαν κατὰ τῆς κυριαρχίας, ἣν ἐνήσκει εἰσέτι ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία ἐπὶ

Βερολῖνον, τῇ 17/30 Ὀκτωβρίου 1902.

Φίλε Κύριε,

Σύγγνωτε ἐάν μετὰ τόσον χρόνον παρέλευσιν ἐκπληρῶν τὴν ὑμετέραν αἴτησιν, ἀλλ' εὐχερῶς κατανεῖτε τῆς ἀγορίας τὰ αἶτια. Πέμπω ὑμῖν σήμερον διὰ τὴν καλὴν «Πανακοθήκην» μίαν σελίδα ἐκ τοῦ σὺντον τῶν Βυζαντινῶν μου μελετῶν. Μοὶ ἐγένη αὕτη ἐχουσα ἡ τὸ ἐπικαιρὸν καθ' ἣν ἐποχὴν εἰς τῶν ἀγλαῶν βλαστῶν τῆς ἡμετέρας λαοφιλοῦς δυναστείας, ἀπόγονος καὶ οὐτις τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ὠδήγησεν εἰς τὸν γαμήλιον βωμόν περικαλλὴ νύμφην, γεννηθεῖσαν ὑπὸ τὴν σκιάν ἐνός τῶν κραταιότερων θρόνων τῆς ἐφ' ἡλίου.

Μετ' εἰλικρινῶν αἰσθημάτων

ὅλος ὑμέτερος
Κλέων Ραγκαβῆς

τῆς μέσης Ἰταλίας, καὶ ἰδίως τῆς πρωτευούσης αὐτῆς. Συγχρόνως δὲ ὑπὸ τῶν Λομβαρδῶν ἀπειλούμενοι, οἷτινες, ἐκ τε τῆς βορείας καὶ τῆς νοτίας χώρας ὀρμηθέντες, κατεῖχον ἤδη πολλὰς τῆς μέσης χερσονήσου γαίας, ἐπεζήτησαν τὴν ἀρωγὴν τοῦ κραταιοῦ τῶν Φράγκων Ἡγεμόνος, Πιπίνου τοῦ βραχέος, ὅστις, ταπεινώσας τοὺς Λομβαρδούς, ἐδώρησε πολλὰς τῶν κτήσεων αὐτοῦ εἰς τοὺς Ποιτίφρχας, καὶ ἵδρυσεν οὕτω τὴν κοσμικὴν τῆς ἀγίας Ἐδρας ἐξουσίαν.

Ταῦτα ὁρῶν ὁ ἡμέτερος Κωνσταντῖνος Ε', ἀπειπειράθη, δι' ἐπανειλημμένων πρὸς τὸν Πιπίνου Πρεσβειῶν, τὴν ἐξονδετέρωσιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Πάπα, καὶ τὴν πρὸς τὴν μεταρρυθμισμόν ἐξευμένισιν αὐτοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Γυζέλαν ἐξήτησεν ὡς νύμφην διὰ τὸν ἴδιον νύον Λέοντα τὸν Δ'. Ἀλλὰ καίτοι ὁ Πιπίνος ἡδέως ἤκουσε τὴν πρότασιν, καὶ ἀνταπέστειλεν εἰς Βυζάντιον Πρέσβεις, οἷτινες ἐπανέκαμψαν μετὰ τῶν ἡμετέρων, ὅτε κατὰ τὸ 767 συνεκλήθη ἐπὶ τοῦτω ἐν Γεντὶλὸν συνέδριον τῶν Γάλλων μεριστάνων, ὁ Πάπας, ποικιλοτρόπως ραδιονορήσας, καὶ ἀναμίζας ἐπιτηδεύσας τὸ δόγμα τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐματαίωσε τὴν διαπραγματεύσιν.

Συνεπεία δὲ τοῦτον Κάρολος, ὁ βραδύτερον ἐπικληθεὶς μέγας, ὅτε διεδέχθη τὸν πατέρα, ἐξηκολούθησε τοὺς Λομβαρδούς πολεμῶν, καὶ τὸν Πάπαν προκίλζων, οἱ δὲ ἡμέτεροι Βασιλεῖς, ὧν οἱ Λομβαρδοὶ Λοῦκες ἐξελιπάρησαν τὴν ἀρωγὴν, προνήμως παρέσχον αὐτὴν ἐκ τε τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας, ἣν ἐν κατείχονεν. Τοῦτο δὲ πρᾶπτοντες ἐξινηρέτουν ἀναμφιλέκτως τὰ κράτιστα τῆς Αὐτοκρατορίας συμφέροντα, καθόσον παρὰ τῶν Λομβαρδῶν οὐδεὶς ὑπῆρχε κίνδυνος, ἐνῶ ὁ μὲν Πάπας ἐπεδίωκε τὴν ἵδρυσιν κοσμικοῦ Κράτους, ὁ δὲ Κάρολος Αὐτοκρατορίας ἰσοῖμον πρὸς τὴν ἡμετέραν.

Ἀλλ' ἡ Βασίλισσα Εἰρήνη, ἡ θρησκομανὴς σύζυγος τοῦ Λέοντος Δ', μόλις κατέσχε τὴν ἀρχὴν, ταῦτα πάντα παριδοῦσα καὶ εἰς μόνον τῶν εἰκότων τὴν ἀναστήλῃσιν ἀφορῶσα, ἐπεζήτησε καὶ αὐθις τὴν φιλίαν τοῦ Κορόλου, καίτοι ἐθνισίαζεν οὕτω τοὺς φρεσικοὺς αὐτῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ συμμάχους, τοὺς τε Φράγκους καὶ τὴν Ἀγίαν Ἐδραν ἐπισχύουσα. Καὶ δι' ἐν εἴῃ 781, τοῦ Κα-

ρόλου ἐν Ἰταλίᾳ διατρίβοντος — «ἀπέστειλεν Εἰρήνην Κωνσταντῖνον Σακελλάριον, καὶ Μάμαλον Πριμικήριον πρὸς Κάρολον, Πῆγα τῶν Φράγκων, ὅπως τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, Ἐρυνθρῶ λεγομένην, νυμφεύσῃται τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, τῷ νῦν αὐτῆς» — ὡς λέγει ὁ χρονογράφος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν νυμφίος ἦν ἐνδεκαετής, ἡ δὲ νύμφη ὀκταετής, παρέμεινε αὕτη παρὰ τῷ πατρὶ, ἡ δὲ Εἰρήνη — «γενομένης συμφωνίας καὶ ὁρκῶν μεταξὺ ἀλλήλων, κατέλειπε Ἐλισσαῖον τὸν Εὐνοῦχον καὶ Νοτάριον πρὸς τὸ διδάξαι αὐτὴν τὰ τε τῶν Γραικῶν γράμματα, καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ παιδεῦσαι αὐτὴν τὰ ἥθη τῆς Ρωμαίων Βασιλείας» — Θεοφ. Σ. 705.

Λίαν ἐνδιαφέρονσα ἐστὶν ἡ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν δευτέρα αὕτη ἀπόπειρα συνοικεσίου συνδέοντος τὸ ἡμέτερον πρὸς τὸ φραγκικὸν Βασίλειον, ταύτην δ' ἐπικολούθησεν ἀργότερον τρίτη, ἐν παραδοξοτέρᾳ, ἡ τῆς ἐνώσεως αὐτοῦ τοῦ Καρόλου μετὰ τῆς Εἰρήνης. Δίς ἀναφέρει τὰ περὶ τοῦ ἀλλοκότου τούτου δεσμοῦ ὁ Θεοφάνης, λέγων ὅτι ὁ Κάρολος μελετήσας κατ' ἀρχὰς ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Σικελίας — «μετεβλήθη, ζευχθῆναι μᾶλλον Εἰρήνῃ βουληθεὶς, Πρεσβεῖς εἰς τοῦτο πέμψας τῷ ἐπιόντι χρόνῳ» — καὶ κατωτέρω — «ἐφθασαν δὲ καὶ οἱ ἀποσταλέντες παρὰ Καρόλου ἀποκρεσιάριοι καὶ τοῦ Πάπα Λέοντος πρὸς τὴν Εἰρήνην, αἰτοῦμενοι ζευχθῆναι αὐτὴν τῷ Καρόλῳ πρὸς γάμον, καὶ ἐνώσαι τὰ ἑῷα καὶ τὰ ἐσπέρια, ἥτις ἐπῆκουσεν ἄν, εἰ μὴ Ἀέτιος οὗτος, ὁ πολλάκις ῥηθείς, ἐκώλυνε παραδυναστεύων, καὶ τὸ Κράτος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν σφετεριζόμενος». — Σελ. 737. Ἐπικυροῦνται δὲ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Κεδρηνοῦ καὶ τοῦ Ζωναρά.

Οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ θεωροῦσι τὸ σχέδιον μυθῶδες, ἀλλ' ἀδίκως, νομίζομεν. Ἀληθές ἐστιν ὅτι οὐδόλως ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν δυτικῶν χρονογράφων, οἵτινες ἐν τούτοις μνημονεύουσι τῆς κατὰ τὸ 802 σταλείσης πρεσβείας εἰς Βυζάντιον, ἀλλ' ἐπαρκῶς ἐξηγεῖ τὴν σιγὴν ταύτην ἡ ἀποτυχία τῆς διαπραγματεύσεως, γνωρίζομεν δὲ ὅτι αἱ σχέσεις τῆς ἡμετέρας Αὐλῆς μετὰ τῆς φραγκικῆς δυναστείας ἦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνεχεῖς. Οἷον στάδιον διὰ τοὺς περὶ τὴν ἱστορίαν φιλοσοφοῦντας! Ἐὰν ἐτελείτο ὁ διὰ τε τὴν ἡμετέραν θρησκείαν καὶ τὴν ἐθνότητα ὀλέθριος ἐκεῖνος δεσμός, αἱ τύχαι τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τοὺς ἐπακολουνθήσαντας αἰῶνας ἦθελον πιθανῶς παρίστασθαι πρὸ ἡμῶν σήμερον ὑπὸ διάφορον ὅλως μορφήν. Ὑπῆρξεν ἐπομένως ὑπὸ τὴν ἔσποιν ταύτην σωτηρία ἡ ἀντίστασις τοῦ Εὐνοῦχου Ἀετίου, ὅστις ἰδιοτελῶς τότε σκευωρῶν, καθώρισε τὰς τύχας ὀλοκλήρων λαῶν.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν μνηστειάν τῆς Ἐρυνθρῶς, ἡ Ροιτρούδης, μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου ΣΤ', ἥτις διελύθη καὶ αὕτη, ὡς αἱ δύο προμνησθεῖσαι. Ψηφισθείσης, πρὶν ἢ εἰ ἡβᾶσω-

σιν οἱ νεαροὶ νυμφῖοι, ὑπὸ τῆς Ζ' Συνόδου τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ Καρόλου, οὐ μόνον ἀρνηθέντος τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν Πάπαν ἐκθύμως ὑποστηρίζαντος, ὅστις ἀνέβαλλε τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ Πραξικοῦ ἐνόσφῳ ἔμενον ἐκκρεμεῖς αἱ βαρύνονται αὐτοῦ ἀπαντήσεις, ἡ μερὶς τῶν μετρίων μεταρρυθμιστῶν ἀπήτησε τὴν διάλυσιν τῶν πρὸς τοὺς Φράγκους σχέσεων, καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατροπαράδοτον τοῦ Κράτους πολιτικὴν. Συνεπεία δὲ τούτου — «λύσασα ἡ Βασίλισσα Εἰρήνη τὴν πρὸς τοὺς Φράγκους συναλλαγὴν, ἀπέλυσε Θεοφάνην τὸν Πρωτοσπαθᾶριον καὶ ἤγαγε κόρην ἐκ τῶν Ἀρμενιακῶν, ὀνόματι Μαρίαν ἀπὸ Ἀμνίας, καὶ ἔζευξεν αὐτὴν Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλεῖ καὶ νῦν αὐτῆς, πολλὰ λυπουμένου αὐτοῦ, καὶ μὴ θέλοντος, διὰ τὴν πρὸς τὸν Κάρολον θυγατέρα, τοῦ Αἰγῶς τῶν Φράγκων, σχέσιν, ἣν εἶχε προμνηστευσάμενος. Καὶ ἐπετέλεσαν τοὺς γάμους αὐτοῦ μηνὶ Νοεμβρίῳ». — Θεοφ. Σελ. 718.

Ἡ πίστις τοῦ νεαροῦ Ἀνακτος, ὅστις ἦγε τότε τὸ 18ον ἔτος, πρὸς τὴν Γαλάτιδα μνηστὴρ αὐτοῦ, ἄγουσαν τὸ 15ον, ἔχει τι τὸ κατανοητικόν, καθόσον οὐδεμία προσωπικὴ μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρεται συνάφεια, ἐγνώρισε δὲ αὐτὴν μόνον ἐκ περιγραφῶν καὶ εἰκόνων. Περὶ ἀλληλογραφίας οὐδὲν λέγομεν, καθόσον ὑποθέτομεν αὐτὴν μὴ συνάδουσαν πρὸς τὴν ἀδυστηρότητα τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἄλλως, οἷον ἦθελεν εἶναι τὸ ἕνιστον αὐτῆς ἐνδιαφέρον. Φανταζόμεθα τὴν νεαρὰν Ἡγεμονίδα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Ἐλισσαίου γράφουσας, καὶ παρεισάγουσας λάθρα τρυφερὰς τινος Γαλατικὰς ἐκφράσεις ὑπὸ τὸν πομπώδη φόρτον τῆς βυζαντινῆς φρασεολογίας. Ποῦ δὲ ἡ κόνις σήμερον τῆς κομρῆς βασιλόπαιδος καὶ τοῦ σφριγῶντος μνηστήρος; Οὐδὲν ἀπόλλυται, λέγουσιν οἱ φρυσιολόγοι, ὥστε ὑπάρχει ἀκόμη, ἀλλὰ ποῦ καὶ ὑπὸ ποίαν μορφήν; Ἰδοὺ εὖρὺν διὰ τοὺς ὀνειροπόλους ζήτημα!

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

~~~~~

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΕΧΝΗΣ

Ἔργον τέχνης εἶνε τεμάχιον φύσεως ὁρώμενον ὑπὸ τὸ πρῶτα μιᾶς ἰδιοσυγκρασίας

Ζολᾶ

Ἡ τέχνη εἰς οὐδεμίαν ἀνήκει χώραν κατάγεται ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ.

Μιχαήλ Ἀγγελος

Ὅσῳ μεγαλοπρεπεστέρα εἶνε ἡ φύσις, τόσῳ ἀπλουστέρα πρέπει νὰ εἶνε ἡ τέχνη, ἡ ἀντιγράφουσα αὐτήν.

Κ.

